

Aan : Gemeenteraad
Van : Burgemeester en wethouders
Datum : 27 oktober 2020
Onderwerp : **Samenvatting septembercirculaire 2020 en de gevolgen van Corona**
Bijlagen : -

In de raadsvergadering van 29 september jl. is door wethouder Houtenbos aangegeven dat hij voor zijn vertrek per 1 november u als gemeenteraad informeert over de uitkomsten van de septembercirculaire en de gevolgen van Corona in 2020. In deze memo worden beide onderwerpen besproken en kunt u lezen wat de uitkomsten en stand van zaken is op dit moment.

Septembercirculaire 2020

Recentelijk is de septembercirculaire van het gemeentefonds uitgebracht, met daarin de beelden uit de Miljoenennota voor gemeenten. In de gepresenteerde miljoenennota blijkt dat het Kabinet niet gaat bezuinigen, maar extra investeren. Als het Rijk wel voor bezuinigen had gekozen, was dit nadelig geweest voor gemeenten. De trap-op-trap-af-systematiek (waarbij de hoogte van het gemeentefonds is gebaseerd op de rijksuitgaven) had gemeenten nog verder in de financiële problemen kunnen brengen. De extra investeringen die het Kabinet doet in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit, woningbouw en onderwijs komen ook ten goede van de gemeenten.

In deze circulaire wordt melding gedaan dat de onderzoeken om met ingang van 2022 te komen tot een nieuwe verdeling voor het gemeentefonds zijn afgerond. Verwachting was dat deze nieuwe verdeling in de decembercirculaire 2020 bekend wordt gemaakt, maar het ziet er nu naar uit dat dit op zijn vroegst pas in de meicirculaire 2021 gebeurt. Ook wordt er melding gedaan dat de evaluatie normeringssystematiek is afgerond. In het voorjaar 2021 wil het Rijk o.b.v. deze evaluatie een drietal varianten voor de ontwikkeling van het accres in beeld brengen t.o.v. de stand van de meicirculaire 2020. Gemeenten kunnen zo met verschillende varianten rekening houden bij het opstellen van de begroting 2022.

Verder vindt de financiële vertaling en uitdeling van twee compensatiepakketten Corona plaats in deze circulaire. Onderdeel daarvan is het incidenteel terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting in de jaren 2020 en 2021. Verder bevat de circulaire de reguliere onderdelen, die hieronder verder worden toegelicht. Het algemene beeld voor de periode 2020 en 2021 is positief en nadelig voor de periode daarna.

Compensatie gevolgen coronacrisis

Het kabinet heeft een eerste en tweede tranche van € 1,5 miljard voor compensatie van de gevolgen van de coronacrisis beschikbaar gesteld. Deze compensatie is voor 2020 en deels 2021 (opschalingskorting). Hierbij volgen we de algemene lijn: corona maatregelen dekken uit de algemene reserve en bij compensatie weer terug laten vloeien. In de wijziging van de 2^e tussenrapportage worden de corona effecten en de compensatie in de begroting 2020 geraamd. In bijlage II is de financiële vertaling en verdeling voor de Beemster uiteengezet.

Daarnaast zijn nog enkele afspraken gemaakt over toekomstige compensatie:

- Voor de begeleiding van bijstandsgerechtigden naar werk wordt voor 2020 en 2021 respectievelijk € 40 miljoen en € 90 miljoen beschikbaar gesteld. Ook komen er extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid voor 2020 € 15 miljoen en voor 2021 € 30 miljoen;
- In aanvulling op de reeds genomen compensatiemaatregelen voor inkomstenderving is € 100 miljoen gereserveerd voor nadere compensatie in 2020 (o.a. parkeer-, precario en toeristenbelasting, markt-, evenementenleges en afvalinzameling);
- Om tot afrekening te komen van de meer- en inhaalkosten voor Jeugd en Wmo vindt momenteel onderzoek plaats; dit geldt ook voor de nog niet gedekte uitgaven voor sport.

De verwachting is dat in de decembercirculaire 2020 hierover meer informatie volgt.

Sociaal domein

Jeugdhulpbudget

Voor 2022 wordt eenmalig aanvullend € 300 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering voor het jeugdhulpbudget (Beemster € 142.054). Voor het jaar 2022 was een stelpost opgenomen van € 115.000 doordat de uitkering hoger uitgevallen is. Dit geeft een positief effect van € 27.054 op de algemene reserve. Reeds eerder was een bedrag van € 1 miljard beschikbaar gesteld voor de periode 2019-2021. Dat was in de tranches van € 400- € 300- € 300 miljoen. Momenteel vindt onderzoek plaats naar de kosten die gemeenten maken voor jeugdhulp, uitkomst wordt verwacht einde dit jaar en zal als input dienen voor komende kabinetsformatie. Afspraak is dat gemeenten vanaf 2023 een structurele stelpost (mogen) ramen op basis van € 300 miljoen. Voor Beemster is in de begroting een structureel bedrag gereserveerd van € 115.000.

Ontwikkeling van de uitkeringsbasis (sociaal domein)

In deze circulaire heeft het Rijk de landelijke ramingen van het aantal bijstandsontvangers, de demografische ontwikkelingen (o.a. inwoners) en maatstaven in het sociaal domein (o.a. medicijngebruik) opwaarts bijgesteld. Met name de verwerking van het effect van de coronapandemie m.b.t. de landelijke bijstandsaantallen waar het Rijk rekening mee houdt, loopt ten opzichte van de meicirculaire 2020 behoorlijk op. Dit resulteert in een daling van de algemene uitkering.

Ontwikkeling taakmutaties en overige integratie- en decentralisatie-uitkering

Er zijn een drietal kleine taakmutaties (waterschapsverkiezingen, handhaving energielabel C kantoren en uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten WMO 2015 en jeugdhulp). Al deze uitkeringen zijn ten laste/gunste van het begrotingsaldo gebracht.

Daarnaast zijn er diverse decentralisatie-uitkeringen aan extra middelen toegevoegd. Dit betreft incidentele middelen voor brede aanpak dak- en thuisloosheid, gezond in de stad en voorschouwe voorziening peuters, al deze middelen komen ten gunste van de algemene reserve.

Verder zijn er structurele middelen voor de nieuwe uitkering versterking omgevingsveiligheidsdiensten aan de uitkering toegevoegd. Deze middelen van € 3.000 zijn overgeheveld naar programma 4 Duurzaamheid en milieu in Beemster.

Ontwikkeling accres en BTW Compensatie Fonds (BCF) 2020 - 2024

Accres en BCF

Voor 2020 is er een voorschot verleent op de onderschrijding van het BCF-plafond, Voor Beemster gaat het om een bedrag van € 45.502, dit bedrag valt vrij naar de algemene reserve. De definitieve afrekening voor 2020 vindt plaats in de meicirculaire 2021.

Er is geen aanpassing van de accessen voor de periode 2020 – 2024. De jaren 2020 en 2021 zijn vastgezet. In de circulaire heeft het Rijk voor de periode na 2021 geen nieuwe accresstanden gepubliceerd. Op basis van de Miljoenennota is wel mogelijk een fictieve doorrekening op het accres te maken met behulp van de accresrelevante uitgaven. Het beeld van het fictief accres is dan als volgt:

Septembercirculaire 2020	2020	2021	2022	2023	2024
Definitief accres (vastzetten 2020 en 2021 cf afspraak Rijk)	4,62%	3,71%	*	*	*
Voorlopig accres	n.v.t.	n.v.t.	3,65%	2,76%	2,72%
FICTIEF accres o.b.v. accresrelevante uitgaven o.b.v. miljoenennota	9,65%	4,01%	-0,98%	1,30%	1,71%
Afwijking	5,03%	0,30%	-4,63%	-1,46%	-1,01%

**instapmoment vanaf 2022 nieuw Kabinet.*

Hieruit kan worden geconcludeerd dat:

- Voor de jaren 2020 en 2021 de accresrelevante uitgaven zijn gestegen. Hierdoor zou het accres ook zijn gestegen voor gemeenten. Opvallend is dat steeds meer Rijksuitgaven buiten het uitgavenplafond worden gehouden, terwijl deze uitgaven snel stijgen (o.a. nationaal groeifonds en de coronamaatregelen). Dit kost de gemeenten een behoorlijk deel aan accres.
- Vanaf het instapmoment 2022 daalt het accres. Dit heeft enerzijds te maken met onderuitputting op de rijksuitgaven (volume) en anderzijds een daling van de loon- en prijsontwikkeling van ongeveer -0,3% (LPO o.b.v. BBP). Als de normeringssystematiek weer 'aan' gezet zou worden geeft dit voor de gemeenten een (behoorlijk) nadeel. Het is van belang dat de VNG goede afspraken maakt met het Rijk over dit instapmoment en het mogelijke risico dat gemeenten hierbij lopen.

Stelpost onderuitputting maatstaven 2020

Vorig jaar is er rekening gehouden met een verwachte verlaging van de maatstaven 2020 van € 84.860. Deze stelpost komt nu te vervallen en wordt ten gunste gebracht van de begrotingsruimte waardoor het verwachte jaarresultaat 2020 stijgt. In de bijlage I (onderdeel a) van het financieel beeld is de vrijval van deze stelpost voor 2020 opgenomen.

Gevolgen Corona

Algemeen

Het coronavirus zet het leven wereldwijd op zijn kop. De crisis doet een groot beroep op de bewoners, bedrijven en instellingen van onze gemeente. Of het nu gaat om onze horecaondernemers en middenstanders, of onze ouderen en grote bedrijven die in de Beemster gevestigd zijn; de crisis zorgt voor leed en (financiële) onzekerheid.

Na de periode van intelligente lockdown zijn deze zomer de maatregelen om de crisis te beheersen aanvankelijk versoepeld, maar inmiddels alweer aangescherpt. De gevolgen van deze aanscherping voor gemeenten zal de komende maanden moeten blijken.

In de aanpak van de coronacrisis heeft de gemeente een belangrijke rol. Denk aan de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo), handhaving, inrichting van de openbare ruimte om drukte te voorkomen, etc. De afgelopen maanden hebben we de gemeenteraad frequent meegenomen in de keuzes die wij voor de gemeente hebben gemaakt. Deze keuzes hebben steeds tot doel gehad om de gevolgen van de crisis zo veel mogelijk te beperken, perspectief te bieden en herstel te bevorderen.

In de tweede tussenrapportage zijn diverse financiële bijstellingen als gevolg van de coronamaatregelen en -effecten, zoals de Tozo, het steunpakket kunst en cultuur en bijvoorbeeld de lagere eigen bijdrage WMO opgenomen. Daarnaast wordt een beeld geschetst van de compensatiemaatregelen vanuit het Rijk en de Provincie. Bij de jaarrekening 2020 zal een definitief financieel beeld worden geschetst van de Corona gerelateerde onderwerpen. De saldi van deze maatregelen in het jaar 2020 die nodig zijn om door de Coronafase te komen zijn incidenteel en lopen via de algemene reserve. Dit geldt ook voor de compensatiemaatregelen vanuit het Rijk en de Provincie, die zullen worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Compensatiepakket

Het kabinet heeft extra middelen (ca. € 1,5 miljard) beschikbaar gesteld voor gemeenten ter compensatie van de gevolgen van de coronacrisis. De verdeling van dit compensatiepakket geschiedt via reguliere maatstaven en via de integratie- en decentralisatie uitkeringen. Het zijn allemaal éénmalige bedragen. Voor Beemster bedraagt de (voorlopige) compensatie van deze twee tranches € 201.652.

Tozo

Het kabinet wil in de coronacrisis banen en inkomens van mensen beschermen. Daarom is een economisch noodpakket aangekondigd. Eén van de maatregelen is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling ondersteunt zelfstandig ondernemers zodat zij een betere kans hebben om hun bedrijf voort te zetten. Het kabinet verlengt de Tozo met negen maanden tot 1 juli 2021. De gemeente Beemster heeft van het rijk een bedrag van € 2.608.077,- ontvangen aan bevoorschotting. De kosten van de Tozo zijn budgettair neutraal.

Bijdrage provincie Kunst & cultuur

Één van de coronamaatregelen betreft het steunpakket voor kunst en cultuur. Dit steunpakket wordt deels gefinancierd door een geraamde bijdrage van de provincie. Deze bijdrage bedraagt € 60.699.

In onderstaande tabel zijn de diverse bijdragen opgenomen.

Programma	Onderwerp	Bedrag compensatie
1	Extra kosten verkiezingen 2020 / 2021	€ 18.497
2	Jeugdzorg, inhaalzorg / meerkosten	€ 15.150
2	WMO, inhaalzorg / meerkosten	€ 6.278
2	WMO, eigen bijdrage abonnementstarief	€ 7.400
2	Lokale culturele voorzieningen	€ 45.097
2	Buurt- en dorpshuizen	€ 6.374
2	Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep	€ 22.688
2	Vrijwilligersorganisaties jeugd	€ 4.553
6	Toezicht en handhaving	€ 22.545
7	Compensatie toeristenbelasting	€ 17.000
7	Compensatie markt- en evenementenleges	€ 3.207
10	Apparaatskosten	€ 32.863
	Totaal compensatiepakket gemeentefonds	€ 201.652
2	Steunpakket provincie kunst en cultuur	€ 60.699
2	Compensatie lasten Tozo	€ 2.608.077
2	Compensatie uitvoeringslasten Tozo	€ 5.000
	Totaal compensatiepakket + Tozo	€ 2.875.428

Corona effecten/lasten

Het college heeft een aantal stimuleringsmaatregelen genomen om de crisis draaglijker te maken. De financiële effecten van de diverse genomen maatregelen zijn in onderstaand overzicht opgenomen. Een nadere toelichting hierop kunt u teruglezen in de tweede tussenrapportage.

Programma	Onderwerp	Bedrag Lasten
1	Minder leges inkomsten huwelijksvoltrekkingen	€ 4.000
2	Lagere baten eigen bijdrage WMO	€ 16.000
2	Lagere lasten vervoersvoorzieningen, minder gebruik AOV	€ 30.000 -/-
2	Lasten Tozo	€ 2.608.077
2	Uitvoeringslasten Tozo	€ 5.000
2	Steunpakket kunst en cultuur, bibliotheek Waterland	€ 47.679
2	Steunpakket kunst en cultuur, muziekschool Waterland	€ 15.183
2	Steunpakket kunst en cultuur, amateurkunst, fanfare, Onder de linden	€ 10.700
2	Steunpakket kunst en cultuur, Historisch genootschap	€ 3.500
3	Steunpakket culturele instellingen, Beemster werelderfgoed	€ 5.575
4	Hogere lasten afvalverwerking (10% van Purmerend)	€ 16.600
6	Hogere lasten regionale gemeentelijke crisisorganisatie	€ 8.500
7	Lagere baten toeristenbelasting	p.m.
7	Minder leges baten evenementen	€ 1.000
10	Hogere apparaatslasten, personeel KCC, facilitaire en ict lasten	€ 27.900
	Totaal lasten	€ 2.739.714

Het college heeft voor zo'n 2,74 mln. aan maatregelen getroffen om de crisis het hoofd te bieden. Wordt geëxtraheerd van de Tozo dan gaat het om een totaal van ca. € 127.000 aan maatregelen en effecten. Tegenover deze uitgaven staat de compensatie van het rijk die via de algemene uitkering loopt (ca. € 202.000). Daarnaast is rekening gehouden met een bijdrage van de provincie (€ 60.699) voor het steunpakket kunst en cultuur (bibliotheek en muziekschool). Hoewel dit in deze opstelling resulteert in een positief saldo van (€ 136.000), wordt opgemerkt dat een aantal risico's nog niet financieel vertaald zijn. Wij weten bijvoorbeeld nog niet in welke mate heffingen, retributies en huren waarvoor uitstel van betaling is verleend uiteindelijk oninbaar zullen blijken te zijn. Ook is het effect van de crisis op de inkomsten uit toeristenbelasting op dit moment niet te bepalen. Dit betekent dat er sprake is van onzekerheid, die naar verwachting wel tot financiële effecten zal leiden.

Bijlage I financieel beeld de Beemster n.a.v. Septembercirculaire 2020

a. Algemene mutaties: deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte
(toevoeging (+) en onttrekking (-) aan het begrotingssaldo/algemene reserve)

Financieel effect gemeentefonds (in €)	2020	2021	2022	2023	2024
Compensatie Corona vanuit het Rijk	201.652	76.411	-	-	-
<i>Sociaal domein:</i>					
- Incidentele toevoeging budget Jeugdhulp 2022	-	-	142.054	-	-
- Incidentele vrijval opgenomen stelpost Jeugdhulp 2022	-	-	-115.000	-	-
- Ontwikkeling uitkeringsbasis (maatstaven)	-35.296	-50.654	-96.684	-103.455	-116.058
Ontwikkeling taakmutaties (Waterschapsverkiezingen, SVB/PGB trekkingsrechten en energielabel C kantoren)	1.967	-10.931	1.825	1.870	1.923
Ontwikkeling decentralisatie-uitkeringen brede aanpak dak- en thuisloosheid, gezond in de stad en voorschoolse voorziening peuters.	26.139	36.341	4.290	-	-
Afrekening plafond BCF 2020	45.502	-	-	-	-
Bruto effect septembercirculaire 2020	239.964	51.167	-63.515	-101.585	-114.135
Vrijval stelpost maatstaven 2020	84.860	-	-	-	-
Netto effect septembercirculaire 2020	324.824	51.167	-63.515	-101.585	-114.135

b. Taakmutaties: deze mutaties hebben betrekking op taken en verloopt budgetneutraal
(hogere/lagere inkomst gemeentefonds = hogere/lagere uitgave programma/beleidsveld)

Hogere (+)/lagere (-) inkomsten gemeentefonds (in €)	2020	2021	2022	2023	2024
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	-	3.000	3.000	3.000	3.000
Te verrekenen met inhoudelijke budgetten begroting (naar programma/beleidsvelden)	-	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Per saldo budgettair neutraal verdeeld	-	-	-	-	-

Verklaring: IU = integratie-uitkering, DU = decentralisatie-uitkering, TM = taakmutatie

Bijlage II Compensatiepakket medeoverheden Corona 2020-2021

Onderwerp/uitdeling via	Periode	Bedrag 2020 (in €)
a. Via algemene uitkering (via maatstaven)		
Lokale culturele instellingen	mrt-dec.	45.097
Inhaal/uitstel zorg jeugdzorg	mrt-dec.	15.150
Inhaal/uitstel zorg Wmo 2015	mrt-dec.	6.278
Opschalingskorting (2021: € 76.411)	2020/2021	32.863
Buurt- en dorpshuizen	mrt-dec.	6.374
Toezicht en handhaving (incl. verkeersmaatregelen)	mrt-dec.	22.545
Vrijwilligersorganisaties Jeugd	mrt-dec.	4.553
b. Via decentralisatie-uitkering (DU)		
Eigen bijdrage Wmo	apr-mei	7.400
Toeristenbelasting	mrt-juni	17.000
Precariobelastingen markt- en evenementenleges	mrt-juni	3.207
Noodopvang ouders cruciaal beroep	mrt-juni	22.688
Coronaproof verkiezingen	2020/2021	18.497
	TOTAAL	201.652